

1. Darwin-jubileet

Feiringen av "Darwin-Day 2009"

Darwin-dagen 12. februar 2009 ble feiret i stor stil. Komiteer der velkjente vitenskapsmenn og -kvinner verden over er medlemmer, ble dannet i god tid. Om en fant fram Darwin Day sitt nettsted i tiden før jubileet (www.darwinday.org), kunne en bl.a. lese:

«De følgende prominente vitenskapsfolkene, forelesere, filosofer og forfattere tjener som "Darwin Days Rådgivende panel" og støtter våre anstrengelser for å feire vitenskap og menneskehet.»²

Så er en god del navn oppført, bl.a. William H. Calvin, Richard Dawkins, Daniel C. Dennett, Eugenie Scott, Michael Shermer og Edvard O. Wilson. Dette er bare noen av de mest kjente, og disse representerer de aller fremste universitetene og vitenskapsakademiene som Harvard, Oxford, Cambridge, Berkeley osv.

Konflikt mellom "Beagles" kaptein FitzRoy og Darwin?

Lenger ute i teksten kan en imidlertid lese følgende:

«Charles Darwin, som fikk støtte fra mange på grunn av sin personlige sjarm, gjorde et godt inntrykk på Robert FitzRoy, *the Beagles* kaptein. FitzRoy, som hadde en mer konservativ karakter enn Darwin, valgte ham med håp om at Darwins observasjoner ville støtte opp om det bibelske synet på at alt er skapt av Gud, som beskrevet i 1. Mosebok. Darwin, som hadde studert for å bli prest, ventet ikke noen problemer med dette mandatet fra FitzRoy.»³

Dette er underlige påstander på det offisielle nettstedet for "Darwin Day", der, som vi har sett, mange av de mest kjente innen den biologiske vitenskap er med. En hadde vel ventet en mer etterrettelighet?

Kreasjonist eller ikke?

Da Darwin kom om bord i FitzRoys skip, var han fremdeles en kreasjonist; evolusjonære tanker hadde ikke klart å bryte igjennom. Vi vet helt bestemt at han allerede under sitt medisin-studium i Edinburgh

hadde lest gjennom sin bestefar Erasmus Darwins skrift *Zoonomia* (1794-96), der dennes egne tanker om “transmutasjon” [evolusjon] ble presentert så vel som Lamarcks. Men Charles Darwin forteller at disse tankene gjorde ikke noe inntrykk på ham.⁴ Som han mange år senere bekjenner i sin selvbiografi, trodde han under hele verdensomseilingen fullt og fast på en bokstavelig tolkning av skapelsesberetningen.⁵ Men det finnes ikke noe belegg for den sterkt inngrodde og utbredte myten om kaptein FitzRoy og Darwins evige diskusjoner og uvennskap angående tolkningen av skapelsesberetningen!⁶ Det var Darwin, naturalisten om bord, som var bokstavtro i bibelsk forstand; kaptein FitzRoy var det ikke.

Men senere, etter reisen, ble det – som vi skal se – akkurat motsatt.

FitzRoy omvendt

I sin bok “Narrative of the Surveying Voyages ...”⁷ med beretning om verdensomseilingen, forteller kaptein FitzRoy at han ikke ble religiøst omvendt før han kom hjem til England. Om bord tvilte han sterkt på at det hadde funnet sted noen syndflod. Han begrunner det siden med uvitenhet og dårlig kjennskap til Bibelen:

*Da skeptiske tanker hadde ledet meg på villspor, og fordi jeg ikke visste særlig mye om Bibelen [...] var jeg mer enn villig til at være skeptisk over for det som en overflatisk lesning hadde fått meg til å tro var den bibelske fortelling, selv om jeg nesten ingenting visste om den beretningen jeg tvilte på ...*⁸ Han begrunner dette med at han hadde lest bøker skrevet av “tilhengere av Voltaire”. “For slike som meg selv, som av sin egen frie vilje er ukjente med Bibelen, og som tviler på dens guddommelige inspirasjon, kan jeg bare ha en følelse – oppriktig sorg.”⁹

Mye ble forandret etter at han kom hjem til England og nokså raskt hadde giftet seg.¹⁰ I sin “Narrative ...” skriver han en lang kommentar til Darwins “Journal ...”¹¹, der denne hadde fremmet geologen Charles Lyells synspunkter på at de kreftene som formet jorda i gammel tid, også virker i dag (Uniformitetsprinsippet).¹² Darwins biograf Janet Browne sier det slik: FitzRoy prøvde med denne lange kommentaren å nøytralisere «hva han anså som farlige anti-bibelske meninger som var i ferd med å bli publisert i et verk som han selv var redaktør for.» Nevnte Browne framstiller det på denne måten i sin nye bok: «FitzRoy var neppe den bibel-vinkende karikaturen som vanligvis blir framstilt i litteraturen. (...) Men på den tiden [under verdensomseilingen] var FitzRoy en ivrig amatørgeolog med temmelig avanserte utenom-bibelske syns-